

Поздняков О. В.,

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НІМЕЦЬКОГО МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ

Стаття розглядає лексико-семантичні особливості німецького молодіжного сленгу. Автор аналізує наукові праці з даної проблематики та лексикографічні джерела. Він виокремлює основні риси досліджуваного лінгвістичного явища. Наприкінці статті подано висновки.

Ключові слова: молодіжний сленг, сленгізм, лексико-семантичні особливості, молодіжна комунікація, мовне експериментаторство.

Статья рассматривает лексико-семантические особенности немецкого молодёжного сленга. Автор анализирует научные работы данной проблематики и лексикографические источники. Он выделяет основные черты исследуемого лингвистического явления. В конце статьи сделаны выводы.

Ключевые слова: молодёжный сленг, сленгизм, лексико-семантические особенности, молодёжная коммуникация, языковое экспериментаторство.

The article deals with the lexical-semantic characteristics of the German youth slang. The author analyses research works devoted to the given problematics and lexicographic sources. He marks out the main features of the investigated linguistic phenomenon. At the end of the article the conclusions are drawn.

Key words: youth slang, slangism, lexical-semantic features, youth communication, language experimentation.

Сучасна німецька мова не є гомогенним утворенням. У її структуру входять різноманітні територіальні діалекти, соціолекти, фахові мови, жаргони, аргі, які є формами спілкування людей певних регіонів, професій, суспільних прошарків чи вікових груп. Усі вони більш або менш інтенсивно впливають на формування літературного варіанту мови, детермінують тенденції його подальшого розвитку.

Однією з таких складових є молодіжний сленг. Він утворює власну підсистему, яка перебуває у взаємозв'язку з іншими мовними підсистемами, що зумовлює **актуальність** здійсненого дослідження.

Специфіка молодіжного сленгу полягає в тому, що його вокабуляр відображає внутрішній світ і сприйняття оточуючого середовища представників соціально-вікової групи, яка вважається проміжним етапом між дитинством і зрілістю [19, с. 1210]. У лексиці досліджуваного мовного феномену, наче в дзеркалі, відбивається складна, багатогранна гама почуттів і вражень молодих комунікантів, процесів їх фізичного та (насамперед) духовного розвитку, формування світогляду та становлення особистості.

Аналіз лінгвістичної літератури дає підстави стверджувати, що німецький молодіжний сленг був і залишається об'єктом досліджень багатьох провідних германістів (Я. Андроутсопоулоса, Ю. Бенекє, Г. Генне, Г. Еманна, М. Хуна, П. Шлобінські та інших).

Як одна з підсистем німецької мови молодіжний сленг має характерні особливості, що виявляються насамперед на лексико-семантичному мовному рівні. Стосовно них у сучасній германістиці немає одностайності. З іншого боку, за Ю. Бенекє, незважаючи на гетерогенність зазначеного лінгвістичного явища, можливо визначити "традиційну класифікацію молодіжних мовних особливостей" [5].

Мета даної розвідки – на основі аналізу праць провідних германістів та лексикографічних джерел узагальнити лексико-семантичну специфіку молодіжного сленгу в порівнянні з літературним варіантом німецької мови.

Отже, **об'єктом** здійсненого дослідження є німецький молодіжний сленг, а **предметом** – його лексико-семантичні особливості.

Матеріалом дослідження є праці провідних германістів, а також спеціалізовані словники німецького молодіжного сленгу, укладені протягом останніх 20 років. З урахуванням динамічності розвитку молодіжного вокабуляру, детермінованої швидкою зміною поколінь його користувачів, це створює передумови для ефективнішого вивчення лексико-семантичної специфіки досліджуваного лінгвістичного явища.

Для досягнення зазначеної мети нами використано низку загальнонаукових і лінгвістичних **методів**: описовий, аналізу та синтезу, зіставний, лексикографічний аналіз словникових дефініцій.

У процесі визначення лексико-семантичної специфіки німецького молодіжного сленгу проаналізовано десять переліків його мовних особливостей, складених за останні 20 років [1, с. 5; 3, с. 36; 6, с. 12-43; 8, с. 9-10; 10, с. 208; 13, с. 35-68; 14, с. 217; 17, с. 39; 18, с. 13; 20, с. 14-18]. На основі здійсненого дослідження вважаємо необхідним виокремити наступні характерні риси даного мовного явища.

Першою з них є використання так званих "модних слів" (нім. "Modewörter") як маркерів спілкування соціально-вікової групи "молодь" (*Kiste* – "Motorrad"; *fetzen* – "streiten").

Ці "модні слова" є недовговічними, існують протягом нетривалого періоду часу і через декілька місяців зникають із сфери активного вжитку.

Частим у процесі утворення молодіжних сленгізмів є розширення значення загальноновживаних слів (*Kralle* – "Hand"; *Kalkleiste* – "älterer Mensch").

Наступною ознакою німецького молодіжного сленгу є велика кількість лексем з пейоративним забарвленням. Це є підставою для критики досліджуваного лінгвістичного феномену, його негативного впливу на розвиток німецької мови [6, с. 17] (*verpissen* – "weggehen"; *entkorken* – "jemanden entjungfern").

Популярним є використання молоддю лексики на позначення сексуальних контактів. У даному випадку твірними виступають загальноновживані мовні одиниці, які набувають нових значень [12, с. 71] (*hinsetzen* – "eine Frau schwängern"; *parken* – "mit jemandem Sex haben").

Частота використання подібних слів у окремих групах і прошарках молоді є різна, у деяких взагалі засуджується та відкидається. Число дівчат, які послуговуються подібними сленгізмами, є меншим, ніж хлопців, хоча тут існують винятки щодо представників окремих молодіжних субкультурних груп [9, с. 22].

У зв'язку з цим варто відзначити зменшення опору проникненню грубих слів не лише до молодіжного сленгу, але й на рівень розмовно-побутової комунікації. Для досліджуваного вокабуляру це детерміновано потребою мовного виокремлення [7, с. 10] (*Trottelmuseum* – “*Altenheim*”; *Gummizelle* – “*Turnalle*”).

Психологічні особливості представників соціально-вікової групи “молодь” виявляються також у зоосемії – використанні назв тварин на позначення людей (дані лексеми мають переважно іронічне забарвлення) (*Katze* – “*zärtlichkeitsbedürftiges, leidenschaftliches Mädchen*”; *Dinos* – “*Eltern*”).

У процесі формування і популяризації новоутворених молодіжних сленгізмів значну роль відіграє їх гумористично-розважальний вплив на комунікативного партнера [15, с. 630]. Досягнення зазначеної мети реалізується шляхом використання субстандартних лексем або перенесення найменування одиниць літературного варіанту німецької мови, що є улюбленими засобами мовного експериментаторства молоді (*Giftzettel* – “*Zeugnis*”; *Flammentwerfer* – “*Feuerzeug*”).

Мода, засоби масової інформації та музика утворюють найбільш сприятливі комунікативні сфери для реалізації результатів подібних мовних “експериментів”.

За Е. Лаппом, багато молодіжних сленгізмів виражають самотність і дистанціювання. Цей ефект, на думку дослідника, досягається шляхом використання гнізд слів [12, с. 69]. Окремі дослідники вбачають у даному явищі тенденцію скорочення молодіжного словникового запасу [6, с. 21] (*Frust* – *frusten* – *gefrustet* – *frustig*; *Nerv* – *nerven* – *genervt* – *nervig*).

У процесі творення молодіжної лексики спостерігається також тенденція до економії мовних засобів. Як відомо, одним з лінгвістичних законів розвитку лексики є рух від розчленованої форми до більш чи менш монолітної, нерозчленованої [2, с. 58]. Це знаходить своє вираження в заміні словосполучень однослівними найменуваннями як більш економними за формою. Зазначена тенденція, що веде до згущення змісту в межах одного слова, яскраво простежується в молодіжному слензі (*Takkolord* – “*männliche Person mit billigen Klamotten*”; *Türstehgrill* – “*gastbetriebener Heizstrahler, meist vor Diskotheken oder Bars*”).

Наступною специфічною особливістю німецького молодіжного сленгу є надмірне використання гіперболізмів. При цьому на письмі неординарність лексем підкреслюється графічно [11, с. 317] (*AB-solut* – “*mehr gewollt als geglickt*”; *AF-FENgeil* – “*besonders gut, schön, interessant*”).

Метафоричність, експресивність і емоційність сленгізмів нерідко підсилюються за допомогою подвійної предекції [16, с. 77] (*affenscharf* – “*besonders gut*”; *stinkkalt* – “*sehr kalt*”).

Основною причиною популярності серед молоді гіперболізмів є потреба емоціоналізації спілкування [12, с. 71]. Негативною стороною зазначеного процесу можна вважати невмотивовано часте вживання таких лексем (*tierische Angst* – “*große Angst*”; *wahnsinniges Feeling* – “*starkes Gefühl*”).

До лексико-семантичних особливостей німецького молодіжного сленгу відноситься також використання запозичень, серед яких більшість припадає на англіцизми та англоамериканізми. Вони домінують у сфері дозвілля, а також застосовуються на позначення наркотичних засобів, виконуючи функцію приховування справжнього змісту висловлювання [12, с. 69-71] (*Styler* – “*In-Typ, supercooler Typ*”; *dealen* – “*Drogen verkaufen*”).

Характерною рисою досліджуваного вокабуляру є особливі форми привітань і звертань як результат експериментаторства, притаманного молодіжному спілкуванню [10, с. 210] (*Hallo, Alter! Tach, Piepels!*).

Поряд з особливими формами привітань і звертань у складі сленгізмів чимало слів-прізвисьок. Дані лексеми використовуються насамперед у внутрішньогруповій комунікації [4, с. 42] (*olle Levis* – “*Person, die ständig Levis-Hosen trägt*”; *dicker Ed* – “*dicke Person namens Eduard*”).

Досліджувана лексика характеризується варіативністю позитивних і негативних оцінок. Один і той самий сленгізм часто відзначається амбівалентністю. Це стосується і додаткових семантичних відтінків, які надаються мовній одиниці представниками різних молодіжних субкультурних груп чи соціальних прошарків [6, с. 40]. Така групова маркованість ускладнює можливість точного встановлення семантики окремих компонентів молодіжного вокабуляру. Як висновок, для досліджуваного лінгвістичного явища важливим є контекст. Чимало сучасних письменників, які використовують у своїх творах молодіжні сленгізми, зазначають невдачі, оскільки не дотримуються відповідних контекстуальних вимог молодіжної комунікації.

Результати здійсненого дослідження дають змогу стверджувати, що більшість лексико-семантичних особливостей німецького молодіжного сленгу детерміновані психологічними характеристиками його творців і користувачів, а саме надмірною вразливістю, радикальністю, схильністю до перебільшення та експериментів.

Перспективним напрямком подальших лінгвістичних студій у даній галузі вважаємо дослідження контекстуального вживання молодіжних сленгізмів.

Література:

1. Михайлова Н. Введение [Электронный ресурс] / Н. Михайлова, Д. Кипнис, А. Кипнис. Молодежный язык Германии. – С. 2-7. – Режим доступа : http://www.imwerden.de/pdf/deutsche_jugendsprache.pdf.
2. Савицкий И. П. Неологизмы второго порядка в современном немецком языке / И. П. Савицкий. – Калинин, 1984. – 325 с.
3. Androtsopoulos J.K. Deutsche Jugendsprache. Untersuchungen zu ihren Strukturen und Funktionen / J.K. Androtsopoulos – Frankfurt am Main : Peter Lang, 1998. – 684 S.
4. Beneke J. Die jugendspezifische Sprachvarietät – ein Phänomen unserer Gegenwarts-sprache / J. Beneke // Linguistische Studien ZSWA/A. – Berlin, 1986. – Н. 140. – S. 1-82.

5. Beneke J. Untersuchung zu ausgewählten Aspekten der sprachlich-kommunikativen Tätigkeit Jugendlicher [Електронний ресурс] / J. Beneke. – Режим доступу : <http://duepublico.uni-duisburg-essen.de/servlets/DerivateServlet/Derivate-17213>.
6. Chun M. Jugendsprache in den Medien : Eine Jugendsprachliche Analyse von Jugendromanen, Hip-Hop-Texten und Kinofilmen [1. Aufl.] / M. Chun. – Saarbrücken : VDM Dr. Müller, 2007. – 352 s.
7. Ehmann H. Vorbemerkung / H. Ehmann. Affengeil : ein Lexikon der Jugendsprache [origin. Ausg. 4, durchges. Aufl.]. – München : C.H.Beck, 1996. – S. 9–22.
8. Ehmann H. Was geht! / H. Ehmann. Endgeil – Das voll korrekte Lexikon der Jugendsprache [1. Aufl.]. – München : C. H. Beck, 2005. – S. 7–14.
9. Gehrken S. Geschlechtsspezifische Jugendsprache [Електронний ресурс] / S. Gehrken // Seminar für Linguistik. Sommersemester 1999. Seminar : Jugendsprache. – Universität Hannover, 1999. – 29 S. – Режим доступу : http://www.fb1.uni-hannover.de/sdls/schlobi/jugend/jug_gehrkens.pdf.
10. Henne H. Jugend und ihre Sprache : Darstellung, Materialien, Kritik / H. Henne. – Berlin; New York : de Gruyter, 1986. – 385 s.
11. Hess-Lüttich E. W. B. Scene-Sprachen – Alternative Ästhetik und Illusion der Verständigung in Texten jugendlicher Subkulturen / E. W. B. Hess-Lüttich // Kommunikation als ästhetisches Problem. – Tübingen : Narr, 1984. – S. 300-348.
12. Lapp E. "Jugendsprache" : Sprechart und Sprachgeschichte seit 1945. Ein Literaturbericht / E. Lapp // Sprache und Literatur in Wissenschaft und Unterricht 63. – Paderborn : F. Schöningh, 1989. – S. 53-75.
13. Last A. "Heiße Dosen" und "Schlammziegen" – Ist das Jugendsprache? / A. Last // Osnabrücker Beiträge zur Sprachtheorie. – Osnabrück, 1989. – № 41. – S. 35-68.
14. Linke A. Backfischsprache. Kultursemiotische Überlegungen zum Sprachgebrauch jugendlicher Bürgerinnen der Jahrhundertwende / A. Linke // Jugendsprache – langue des jeunes – youth language. Linguistische und soziolinguistische Perspektiven / hrsg. von J.K. Androutsopoulos, A. Scholz. – Frankfurt am Main : Peter Lang, 1998. – S. 217-218.
15. Nave-Herz R. Jugendsprache / R. Nave-Herz // Handbuch der Familien- und Jugendforschung / hrsg. von R. Nave-Herz, M. Markelka. – Neuwied und Frankfurt am Main : Luchterhand, 1989. – Bd. 2. – S. 625-633.
16. Nowottnick M. Jugend, Sprache und Medien. Untersuchungen zu Rundfunksendungen für Jugendliche / M. Nowottnick. – Berlin; New York : de Gruyter, 1989. – 416 s.
17. Runkehl J. Kids und Comics. Empirische Untersuchungen zur Comic- und Jugendsprache / J. Runkehl, T. Siever // Seminar für Deutsche Literatur und Sprache. – Hannover, 1997. – 80 s.
18. Schlobinski P. Frau Meier hat Aids, Herr Tropfmann hat Herpes, was wollen Sie einsetzen? Exemplarische Analyse eines Sprachstils / P. Schlobinski // Osnabrücker Beiträge zur Sprachtheorie. – Osnabrück, 1989. – № 41. – S. 1-34.
19. Webster's New Encyclopedic Dictionary : youth [rev. ed.]. – 1995. – P. 1210.
20. Wehrli Ch. Anglizismen in BRAVO. Eine empirische Untersuchung mit Schülern / Ch. Wehrli. – Zürich : Studentendruckerei, 2002. – 234 s.

Джерела ілюстративного матеріалу:

21. Михайлова Н. Молодежный язык Германии [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.imwerden.de/pdf/deutsche_jugendsprache.pdf.
22. Agropedia – moderne Jugendsprache [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://planetagro.de/~agro/viewpage.php?page_id=7.
23. Die Geheimnisse der Jugendsprache [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bruhaha.de/jugendsprache.html>.
24. Ehmann H. Voll konkret: das neuste Lexikon der Jugendsprache. – 3. Aufl. – München : C. H. Beck, 2001. – 159 S.
25. Ehmann H. Endgeil – Das voll korrekte Lexikon der Jugendsprache. – 1. Aufl. – München : C. H. Beck, 2005. – 178 s.
26. Heinemann M. Kleines Wörterbuch der Jugendsprache. Wörter-Wendungen-Texte. – Leipzig : VEB Bibliographisches Institut, 1989. – 122 s.
27. Horx M. Trendwörter von Acid bis Zippies: Lexikon. – Düsseldorf; Wien; New York; Moskau : Econ, 1996. – 249 S.
28. Jugendsprache oder bis zum Anschlag zugetextet [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.klartextsatire.de/kultur/sprache/jugendsprache.htm>.
29. Lexikon der Jugendsprache [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.behrenfamilie.de/Sprueche/lexikon.htm>.
30. Lexikon der Jugendsprache [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.macbor.user.icpnet.pl/di/lexikon.htm>.
31. PONS Wörterbuch der Jugendsprache 2003. – Stuttgart : Klett, 2003. – 128 s.
32. PONS Wörterbuch der Jugendsprache 2005. – Stuttgart : Klett, 2005. – 128 s.
33. PONS Wörterbuch der Jugendsprache 2006. – Stuttgart : Klett, 2005. – 124 s.
34. PONS Wörterbuch der Jugendsprache 2007. – Stuttgart : Klett, 2006. – 144 s.
35. PONS Wörterbuch der Jugendsprache 2008. Sammelband seit 2001. – Stuttgart : Klett, 2008. – 288 s.
36. PONS Wörterbuch der Jugendsprache 2009. – Stuttgart : PONS GmbH, 2008. – 141 s.
37. Schaffrath M. Hä?? Jugendsprache unplugged : Deutsch, Englisch, Spanisch, Französisch, Italienisch. – Berlin; München; Wien; Zürich u.a. : Langenscheidt, 2008. – 144 s.
38. The Alternative German Dictionary [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.alternative-dictionaries.net/dictionary/German>.